

Sygn. akt III UK 246/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Hajn (przewodniczący, sprawozdawca)
SSN Zbigniew Korzeniowski
SSN Dawid Miąsik

w sprawie z odwołania J. O.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 6 października 2016 r.,
skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 23 kwietnia 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. oddala skargę kasacyjną,**
- 2. nie obciąża ubezpieczonego kosztami postępowania kasacyjnego,**
- 3. zasądza od Skarbu Państwa (kasa Sądu Apelacyjnego) na rzecz adwokata M. B. kwotę 270 (dwieście siedemdziesiąt) zł, powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Decyzją z 20 sierpnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił J. O. prawa do emerytury uzasadniając, że wnioskodawca przedłożył dokumenty potwierdzające okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie 13 lat, 6 miesięcy i 5 dni, zamiast 20 lat wymaganych ustawą.

Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z 10 lipca 2014 r. oddalił odwołanie ubezpieczonego od powyższej decyzji.

Sąd ustalił, że J. O., ur. 10 lutego 1948 r., w latach sześćdziesiątych doraźnie pracował na rzecz I. K. prowadzącego W. w S., lecz nie był zgłoszony do ubezpieczenia społecznego. Pod koniec lat sześćdziesiątych został osadzony w Zakładzie Karnym w I., gdzie od 2 do listopada 1967 r. uczestniczył w kursie BHP pierwszego stopnia. Sąd wskazał, że nie ma dokumentów dotyczących odbywania kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w I. Ustalił jednak, że przy Zakładzie Karnym znajdował się Zakład Przemysłu Drzewnego w I., który od 16 maja 1966 r. do 24 października 1968 r. rozliczał się na deklaracjach bezimiennych. W okresie od 1 października 1972 r. do 15 listopada 1973 r. ubezpieczony był zatrudniony w Nadleśnictwie W. w pełnym wymiarze czasu pracy. Organ rentowy uznał ogółem 13 lat, 6 miesięcy i 5 dni okresów składkowych i nieskładkowych i dodatkowo uwzględnił do stażu pracy okres zatrudnienia od 1 października 1972 r. do 15 listopada 1973 r. Łączny okres ubezpieczenia wynosił zatem 14 lat, 7 miesięcy i 20 dni.

Uznając za sporne zatrudnienie ubezpieczonego w Wytwórni Wędlin (...) w S. oraz w Zakładzie Przemysłu Drzewnego w I. Sąd Okręgowy ustalił, że dokumentacja z lat sześćdziesiątych dotycząca osadzenia J. O. w Zakładzie Karnym w I. została zniszczona po upływie 20 lat od daty zwolnienia. Jedynym dokumentem na okoliczność zatrudnienia było zaświadczenie o uczestnictwie w kursie BHP pierwszego stopnia. Zdaniem Sądu dokument ten był jednak niewystarczający do zaliczenia spornego okresu do stażu pracy, ponieważ zaświadczenie pochodzi z listopada 1967 r., zatem nie można było przyjąć, że stosunek pracy powoda istniał od wskazywanej w nim daty 16 maja 1966 r. Sąd zauważył, że nawet J. O. nie był w stanie precyzyjnie wskazać dat osadzenia w Zakładzie Karnym. Odnośnie do spornego okresu od 15 kwietnia 1962 r. do 26

marca 1966 r. Sąd Okręgowy, stwierdzając brak jakiejkolwiek dokumentacji, dopuścił dowód z przesłuchania świadków wskazanych przez wnioskodawcę, tj. W. K. i B. O. oraz ubezpieczonego. Jednakże żaden ze świadków nie potrafił podać, w jakich datach ubezpieczony wykonywał pewne prace na rzecz I. K. ani nie wyjaśnił, jaki stosunek prawny łączył I. K. z powodem. Ostatecznie Sąd Okręgowy uznał, że zeznania świadków i strony były niemiarodajne, zaznaczając również, że w roku 1962 J. O. miał 14 lat a przepisy pozwalają doliczać do stażu pracy pracę wykonywaną po ukończeniu 15 roku życia. Dlatego, nawet przy przyjęciu, że powoda łączył z I. K. stosunek pracy, okres jego zatrudnienia po ukończeniu 15 lat z okresem uwzględnionym przez organ rentowy nie dawałby łącznie 20 lat. Ubezpieczony nie spełnia więc wszystkich warunków niezbędnych do przyznania emerytury.

Wyrokiem zaskarżonym rozpoznawaną skargą kasacyjną Sąd Apelacyjny oddalił apelację ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego.

Sąd drugiej instancji w całości podzielił ustalenia i ocenę prawną Sądu Okręgowego, nie widząc potrzeby powtarzania lub uzupełniania dowodów. Sąd wskazał, że ubezpieczony wywiódł swoje żądanie z art. 184 ust. 1 w związku z art. 32 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i w postępowaniu sądowym zmierzał do udowodnienia, że legitymuje się wymaganym 20 letnim okresem składkowym i nieskładkowym, do czego konieczne było udowodnienie okresów pracy w Wytwórni Wędlin I. K. w S. oraz Zakładzie Przemysłu Drzewnego w I. Tymczasem okresy pracy ubezpieczonego w Zakładzie Przemysłu Drzewnego w I. i w Wytwórni Wędlin, nie zostały poparte żadnymi dokumentami, a nawet sam okres osadzenia w Zakładzie Karnym w I. jest wątpliwy, bowiem miejsca w których ubezpieczony przebywał zmieniały się. Natomiast odnośnie do zatrudnienia w Wytwórni Wędlin I. K., Sąd pierwszej instancji prawidłowo nie uznał przedstawionych dowodów za miarodajne i bardzo skrupulatnie, konkretnymi okolicznościami uzasadnił przyjętą ocenę. W szczególności Sąd trafnie zaakcentował, że nie tylko świadkowie, ale i ubezpieczony mieli trudności w sprecyzowaniu tego okresu zatrudnienia, a nawet przy przyjęciu, że ubezpieczonego łączył z I. K. stosunek pracy, okres zatrudnienia

po ukończeniu 15 lat wraz z okresem uwzględnionym już przez organ rentowy i tak nie dają łącznie 20 lat.

Ubezpieczony zaskarżył w całości powyższy wyrok Sądu drugiej instancji, zarzucając mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy naruszenie przepisów postępowania, tj.:

(-) art. 236 w związku z 381 k.p.c. przez brak odniesienia się przez Sąd Apelacyjny do wniosków dowodowych zgłoszonych przez skarżącego w apelacji, a zwłaszcza wniosku o przeprowadzenie dowodu z dokumentów znajdujących się w posiadaniu Centralnego Zarządu Służby Więziennej w W. oraz okazanego na rozprawie pisma z 12 września 2014 r. z danymi z Centralnej Bazy Danych Osób Pozbawionych Wolności, i tym samym niezasadne pominięcie wniosków dowodowych zgłoszonych przez skarżącego, pomimo że skarżący nie mógł ich powołać w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, a potrzeba ich powołania wynikała później, co doprowadziło do nieprzeprowadzenia istotnych dowodów, które mogły mieć znaczący wpływ na treść zaskarżonego wyroku;

(-) art. 368 § 1 pkt 4 w związku z art. 217 § 2 w związku z art. 227 w związku z art. 382 k.p.c. przez niezuzupełnienie materiału dowodowego w postępowaniu apelacyjnym, pomimo zgłoszenia w apelacji nowych wniosków dowodowych wskazujących na fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie, tj. przeprowadzenia dowodu z akt dotyczących odbycia kary pozbawienia wolności przez J. O. w Zakładzie Karnym w I. w latach 1966-1968 oraz zatrudnienia w Zakładzie Przemysłu Drzewnego w I. w związku z odbywaną karą, znajdujących się w posiadaniu Centralnego Zarządu Służby Więziennej w W., przy jednoczesnym okazaniu na rozprawie apelacyjnej pisma z 12 września 2014 r. zawierającego informacje z Centralnej Bazy Danych Osób Pozbawionych Wolności na temat okresu odbywania kary pozbawienia wolności przez J. O. w Zakładzie Karnym w I., co doprowadziło do uznania za nieudowodniony przez ubezpieczonego okresu przebywania w Zakładzie Karnym w I. i pracy w funkcjonującym przy Zakładzie Karnym - Zakładzie Przemysłu Drzewnego i uniemożliwiło doliczenie tego okresu do długości okresów składkowych i nieskładkowych uprawniających do uzyskania emerytury, a także miało wpływ na negatywną ocenę istnienia stosunku pracy pomiędzy ubezpieczonym a I. K.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, przy uwzględnieniu kosztów postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o jej oddalenie w całości i zasądzenie od ubezpieczonego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga jest nieuzasadniona, ponieważ nawet uznanie zasadności zarzutów przedstawionych w jej podstawie nie mogłoby prowadzić do jej uwzględnienia.

Jak wynika z przebiegu postępowania przed Sądami pierwszej i drugiej instancji, niesporne w sprawie było zaliczenie skarżącemu do stażu emerytalnego łącznego okresu ubezpieczenia w wymiarze 14 lat, 7 miesięcy i 20 dni. Sporne było natomiast zaliczenie do tego stażu okresów zatrudnienia w: Wytwórni Wędlin (...) w S. od 15 kwietnia 1962 r. do 26 marca 1966 r. oraz w Zakładzie Przemysłu Drzewnego w I. od 16 maja 1966 r. do 24 października 1968 r. Według twierdzenia skarżącego uwzględnienie tych okresów, po zsumowaniu z pozostałym okresem uwzględnionym przez organ rentowy, dałoby łącznie 20 lat, 2 miesiące i 12 dni stażu emerytalnego. Należy jednak wziąć pod uwagę, że wszystkie zarzuty skargi kasacyjnej odnoszą się do naruszenia przez Sąd drugiej instancji przepisów postępowania przy ustalaniu okresu zatrudnienia skarżącego w Zakładzie Przemysłu Drzewnego w I. W skardze nie zakwestionowano natomiast, przez przedstawienie stosownych zarzutów naruszenia przepisów postępowania, przyjętych w podstawie zaskarżonego wyroku ustaleń odnoszących się do twierdzonego przez ubezpieczonego okresu zatrudnienia w Wytwórni Wędlin (...) w S. W tej kwestii Sąd Apelacyjny w pełni podzielił ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, który po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, ograniczonego z braku dokumentów, do zeznań świadków i ubezpieczonego, zeznających po upływie około 50 lat od podnoszonego przez skarżącego zatrudnienia, stwierdził, że na ich podstawie nie można ustalić ani długości, ani charakteru tego zatrudnienia. Zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy jest związany ustaleniem, że w

świetle przedstawionych dowodów i ich oceny przyjętej w zaskarżonym wyroku, wskazywany przez skarżącego okres od 15 kwietnia 1962 r. do 26 marca 1966 r. nie może być uznany za okres zatrudnienia. W rezultacie okres ten nie może być zaliczony do jego stażu emerytalnego. W tym stanie rzeczy rozpatrywanie zarzutów skargi kasacyjnej, odnoszących się, jak wyżej wskazano, wyłącznie do naruszenia przepisów postępowania przy ustalaniu drugiego spornego okresu, tj. okresu zatrudnienia skarżącego w Zakładzie Przemysłu Drzewnego w I., jest bezprzedmiotowe. Ich uwzględnienie nie mogłoby bowiem doprowadzić do uzyskania przez skarżącego wymaganego okresu 20 lat składkowych i nieskładkowych.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego – na podstawie art. 102 k.p.c.